

VALTIONEUVOSTON ASETUS JAKELUVELVOITTEEN JOUSTOMEKANIMISTA**Pääasiallinen sisältö**

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus jakeluelvoitteen joustomekanismista.

Asetus ehdotetaan annettavaksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007) 5 d §:n 5 momentin, 5 e §:n 2 momentin, 5 g §:n 2 momentin, 5 h §:n 3 momentin ja 5 i §:n 5 momentin nojalla.

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan jakeluelvoitetuille polttoaineenmyyjille luodaan mahdollisuus täyttää jakeluelvoitetta rahoittamalla muita päästövähennyksiä.

Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (841/2024) hyväksyttiin 19.12.2024. Laki astui voimaan 1.1.2025. Laissa säännellään jakeluelvoitteen joustomekanismin käyttöönotosta. Joustomekanismilla jakelija voi täyttää jakeluelvoitetta enintään 5,5 prosenttiyksiköllä rahoittamalla Suomessa toteutettavia muita vaihtoehtoisia päästövähennystoimia ensisijaisesti taakanjakosektorilta. Tämän asetuksen kanssa samanaikaisesti annettavalla valtioneuvoston asetuksella otettaisiin osaksi joustomekanismia myös maankäyttösektorin toimet, joilla voitaisiin täyttää jakeluelvoitetta yllä mainitusta enimmäismäärästä enintään 1 prosenttiyksikön.

Laki sisältää useita asetuksenantovaltuuksia, jotka liittyvät joustomekanismin toimeenpanoon. Jakeluelvoitelain 5 d §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaihtoehtoisista päästövähennystoimista ja niiden yleisistä hyväksymisvaatimuksista. Jakeluelvoitelain 5 e §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä joustomekanismia koskevan hakemuksen sisällöstä ja sen liitteenä toimitettavasta todentajan lausunnosta. Lisäksi jakeluelvoitelain 5 h §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä todentajan hyväksymisen edellytysten arvioinnista sekä todentajan pätevyysalueista. Jakeluelvoitelain 5 i §:n 5 momentin mukaan todentajan tehtävistä ja niiden suorittamisesta sekä selvitysvelvollisuudesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Joustomekanismin onnistunut käyttöönotto edellyttää, että markkinoilla on riittävästi todentajia, jotka voisivat todentaa joustomekanismiin hakeutuvia vaihtoehtoisia päästövähennystoimia. Todentajilla on siten merkittävä rooli joustomekanismista. Sen vuoksi on tarpeellista joustomekanismin ensivaiheessa

varmistaa, että Energiavirasto pystyy heti jakeluvaikeuksien muutoksen voimaantultua ohjeistamaan todentajaksi haluavia yrityksiä hyväksymisvaatimuksista ja -menettelystä sekä hyväksymään toimijoita joustomekanismin todentajiksi.

Joustomekanismin käyttöönotto myös edellyttää tarkemman sääntelyn luomista vaihtoehtoisten päästövähennystoimien hyväksyttävyyden arvioimiseksi.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Asetuksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM072:00/2024.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

EU:n hiilenpoistojen ja hiiliviljelyn sertifiointikehikko CRCF

EU:n asetuksen pysyvää hiilenpoistoa, hiiliviljelyä ja hiilen varastointia tuotteisiin koskevasta unionin sertifiointikehityksen perustamisesta (EU) 2024/3012 tavoitteena on kannustaa maanomistajia ja teollisuutta innovatiivisten ratkaisujen käyttöön hiilidioksidin talteenotossa, kierrätyksessä ja varastoinnissa sekä varmistaa hiilenpoistojen kestävyys ja laadukkuus. Asetuksella luodaan puitteet hiiliyksiköiden lisäisyyden, pysyvyyden, kestävyiden ja muiden hiiliyksiköihin liittyvien tunnistettujen haasteiden yhteismitalliselle käsittelylle Euroopan unionissa. Kehyksellä luodaan pohjaa EU:n sisäiselle vapaaehtoiselle hiilimarkkinalle.

Keväällä 2025 on vielä kesken asetusta toimeenpanevien delegeoitujen säädösten tekeminen. Komissio on perustanut hiilenpoistoon keskittyvän asiantuntijaryhmän, joka koostuu jäsenmaiden ja sidosryhmien sekä asiantuntijoiden edustajista. Ensimmäiset hanketyyppien menetelmiä koskevat delegoidut säädökset on tarkoitus hyväksyä tänä vuonna.

Asetuksen mukaiseen kehikseen voi sertifioida sekä hiilenpoistoa ja hiiliviljelyssä myös maaperän päästövähennyksiä. Toimet luokitellaan joko pysyviksi tai väliaikaisiksi poistoiksi. Pysyvien teknisen hiilenpoiston BECCS ja DACCS-yksiköiden vähimmäispysyvyysvaatimus on 100 vuotta, toisaalta rakennuksien hiiltä varastoivista tuotteista ja hiiliviljelyn toimista on pysyvyyden osalta perusasetuksessa määritelty vähimmäispysyvyydet 35 ja 5 vuotta. Pysyvyyden väliaikaisuuden vuoksi EU:n kehystä ei voida suoraan soveltaa kansalliseen jakeluvaikeuksien joustomekanismiin, jonka tavoitteena on vaihtoehtoiset pysyvät päästövähennykset fossiilisille polttoaineille.

Pariisin sopimuksen sertifiointimekanismi

Bakun ilmastokokouksessa COP29:ssa viimeisteltiin Pariisin sopimuksen markkinamekanismien säännöt sekä valtioiden välisessä kaupankäynnissä (artikla 6.2) että Pariisin sopimuksen sertifiointimekanismissa (artikla 6.4, Paris Agreement Crediting Mechanism, PACM). Osapuolikokous hyväksyi samalla Pariisin sopimuksen sertifiointimekanismin menetelmiä ja poistumia koskevat standardit. Standardien odotetaan vaikuttavan laajemmin kansainvälisten hiilimarkkinoiden

kehitykseen ja toimivan lähtökohtana menetelmiä ja poistumia koskevalle kehitystyölle. Standardit varmistavat keskeiset periaatteet, kuten konservatiivisuuden perusurien asettamisessa.

Todentajat

Tällä hetkellä Suomessa ei ole sellaisia todentajia, jotka voisivat todentaa joustomekanismin päästövähennystoimia. Voidakseen toimia joustomekanismin todentajana, tulisi yrityksen hakea hyväksyntää Energiavirastolta. Ennen hyväksyntää todentajalla tulisi olla Turvallisuus- ja kemikaaliviraston FINAS-akkreditointipalveluyksikön myöntämä akkreditointi. Todentajat toimivat markkinaehtoisesti, vaikka tekevätkin virkavastuulla viranomaisen tehtäviä. Koska joustomekanismi on uudenvuoden todentamistehtävä, lainsäädännössä ei ole vielä yksityiskohtaisesti määritelty, minkälaista osaamista todentajilla tulisi olla, jotta FINAS pystyisi arvioimaan, onko todentajaorganisaatiolla riittävät pätevyudet toimia joustomekanismin todentajana.

Nykyiset uusiutuvien polttoaineiden todentajat voivat halutessaan laajentaa osaamistaan joustomekanismin puolelle. Suomessa on tällä hetkellä 3 todentajaorganisaatiota, jotka todentavat uusiutuvien polttoaineiden vaatimustenmukaisuutta jakeluelvoitelaisissa. Todentajaorganisaatiot ovat AFRY Finland Oy, Inspecta Sertifiointi Oy ja Enemi Oy. Todentajahenkilöitä on yhteensä 10 kappaletta.

Todentajaorganisaatioita ja varsinaisia todentajahenkilöitä on Suomessa verrattain vähän todennettävien yritysten määrään nähden. Todentajilla on lakisääteisiä tehtäviä muun muassa päästökaupassa, tuotantotuessa sekä biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden kestävyys todentamisessa. Kysyntä todentamispalveluille on suurempi kuin mitä todentajaorganisaatioita on tarjolla.

Päästökaupassa todentajaorganisaatioita on Suomessa yhteensä 5 kappaletta ja todentajaorganisaatioiden johtavien auditointien määrä on tämänhetkisten tietojen mukaan yhteensä 18 kappaletta. Todentajina toimivat 4 suomalaista yhtiötä eli AFRY Finland Oy, DNV Business Assurance Finland Oy Ab, Enemi Oy, Inspecta Sertifiointi Oy ja 1 virolainen yhtiö Nomine Consult OÜ. Yritykset ovat osin samat kuin uusiutuvien polttoaineiden todentajat. Päästökauppapuolella todentajaresurssit ovat niukat ja todennettävien asioiden määrä on ollut koko ajan kasvussa. Myös nämä todentajat voivat halutessaan ja osaamisensa mukaan laajentaa todentamispalveluitaan joustomekanismiin.

Kansainvälisesti kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen erikoistuneita todentajia on maailmalla runsaasti. Osa näistä toimijoista voisi olla kiinnostuneita toimimaan viranomaisluonteisissa tehtävissä myös Suomessa ja todentamaan joustomekanismin kautta toteutettuja päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä.

Keskeiset ehdotukset

Ehdotetussa asetuksessa säädettäisiin uudesta jakeluelvoitelain joustomekanismista annetusta valtioneuvoston asetuksesta. Asetuksessa tarkennettaisiin jakeluelvoitelain 5 d §:n 4 momentissa säädettyjä yksityiskohtaisia hyväksymisvaatimuksia. Asetuksella säädettäisiin erityisesti, mitä jakelijan hyväksymishakemuksessa tulisi kunkin vaatimuksen osalta sisällyttää. Lisäksi asetuksella

säädettäisiin vapautumisriskireservistä toimien kumoutumisen varalta. Asetuksen tarkoituksena on tukea vaihtoehtoisten päästövähennystoimien toteutumista taakanjako- ja maankäyttösektorilla.

Asetuksessa säädettäisiin lisäksi todentajien pätevyysalueista. Eri todentajien suorittamien todennusten yhdenmukaisuuden varmistamiseksi olisi tarpeen säätää todentajan lausunnon vähimmäissisältövaatimuksista ja siitä, kuinka havaitut poikkeamat olisi lausunnossa luokiteltava, ja milloin todennus olisi suoritettava paikan päällä hillintätoimen toteutuskohteessa. Samalla olisi tarpeen sallia myös ryhmätodennus tilanteissa, joissa yksi hillintätoimi koostuisi samaan aikaan eri paikoissa toteutettavista toimista. Tällöin ei olisi tarpeen käydä jokaisessa vaihtoehtoisen päästövähennystoimen toteutuskohteessa erikseen vaan todennus voitaisiin suorittaa toimen sijainneista toimitun otoksen perusteella.

4 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Todentajaorganisaatioiden hallinnollinen kustannus hakeutuessaan joustomekanismin todentajaksi muodostuu Energiaviraston sekä Turvallisuus ja Kemikaaliviraston FINAS-yksikön perimistä maksuista sekä hakemuksen täyttämiseen kuluvastä henkilötöajasta. Energiaviraston päätösmaksu todentajan hyväksymisestä on 3 400 euroa. FINAS:n perimiä maksuja ovat muun muassa ensiarvioinnin perusmaksu (2 805–10 155 euroa) ja akkreditoinnin ylläpidon vuosimaksu (1 610–13 435 euroa). Yrityksen joustomekanismin todentajaksi hakeutumisen hallinnollinen kustannus olisi yhteensä 7 815–26 990 euroa.

Mikäli joustomekanismiin ei ole riittävästi halukkaita todentajia, on vaarana, että joustomekanismia ei voida ottaa käyttöön. Tämä rajoittaisi jakelijoiden vaihtoehtoja täyttää jakeluelvoitetta. Työ- ja elinkeinoministeriössä tullaan seuraamaan joustomekanismiin hakeutuvien todentajien määrän kehitystä.

Joustomekanismin taloudellisia vaikutuksia jakelijoihin on arvioitu hallituksen esityksessä laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 121/2024 vp). Asetusehdotuksen arvioidaan selkeyttävän hakemuksen sisältövaatimuksia, mikä osin helpottaa jakelijoiden hakuprosessia.

Ympäristövaikutukset

Jakeluelvoitteen joustomekanismilla pyritään tuottamaan vaihtoehtoisia päästövähennystoimia, joista syntyy niin kutsuttuja hillintätuloksia. Näiden tulosten pysyvyys on keskeinen osa joustomekanismin uskottavuutta ja ilmastohyötyjä. Hillintätulosten pysyvyyden varmistamiseksi asetuksella otettaisiin käyttöön vapautumisriskireservi. Asetuksella säädettävän vapautumisriskireservin tarkoituksena on toimia eräänlaisena vakuutuksena hillintätulosten vapautumisen varalta. Reservi tukee ympäristön kokonaistilaa varmistamalla, että joustomekanismin kautta saavutettu ilmastohyöty säilyy hillintätulosten säilytysajan. Vapautumisriskireservi myös lisäisi joustomekanismin uskottavuutta.

Vaikutukset viranomaisiin

Joustomekanismin vaikutuksia viranomaisiin on arvioitu hallituksen esityksessä laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 121/2024 vp).

Esityksen arvioidaan yhtenäistävän jakelijoiden hakemuksia, minkä katsotaan helpottavan viranomaisen toimintaa ja osin tehostavan hakemuskäsittelyä. Myös todentajilta edellytetyjen pätevyysvaatimusten säätäminen asetuksella voidaan katsoa tehostavan Energiaviraston hakemuskäsittelyä.

5 Lausuntopalaute

Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla 24.1.–21.3.2025 välisen ajan verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: AFRY Finland Oy, Autoalan Tiedotuskeskus, Autotuojat ja -teollisuus ry, Bioenergia ry, Carbon Analytics Finland Oy, Carbonaide Oy, Compensate-säätiö, Enemi Oy, Gasum Oy, Hankkija Oy, Hiilensidonta ry, Inspecta Sertifiointi Oy, Keskuskauppakamari, liikenne- ja viestintäministeriö, Luonnonvarakeskus, Lykkan, maa- ja metsätalousministeriö, Maanvaalijat Oy, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, North European Oil Trade Oy, Neste Oyj, oikeusministeriö, Perspectives Climate Group, SEO, S-ryhmä, St1 Oy, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen Ilmastopaneeli, Suomen ympäristökeskus SYKE, Teboil Oy Ab, Tilastokeskus, UPM Oyj ja ympäristöministeriö. Myös muut kuin tahot, joille lausuntopyyntö osoitettiin, saattoivat antaa lausuntonsa asetusehdotuksesta.

Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat tutustuttavissa lausuntopalvelu.fi -sivustolla tai valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [TEM072:00/2024](https://www.tunnukset.fi/tunnus/TEM072:00/2024).

Lausuntoja saatiin yhteensä 42 kappaletta. Lausunnon antoivat liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, Energiavirasto, Bioenergia ry, Carbonaide Oy, Carboreal Oy, Climate Analytics Finland Oy, Demeca Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG), Energiateollisuus ry, Finnwatch Oy, Fortum Oyj, Helen Oy, Hiilensidonta ry, Keskuskauppakamari, Luonnonvarakeskus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maanomistajain Liitto, Maanvaalija Oy, Metsä Group, Metsäteollisuus ry, Neova Oy, Neste Oyj, North European Oil Trade Oy, Perspectives Climate Group, Pohjois-Pohjanmaan ELY, Sahateollisuus ry, Skoggi Oy, Soilfood Oy, St1 Nordic Oy, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen ilmastopaneeli, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen yhteismetsät ry, Suomen ympäristökeskus SYKE, Suomen Yrittäjät, Tilastokeskus, Valio Oy, Vantaan Energia Oy ja WWF Suomi.

Suurin osa lausunnonantajista suhtautui myönteisesti jakeluvaihtoehtojen joustomekanismin käyttöönottoon. Lausuntopalautteissa korostui kuitenkin tarve tarkemmille kriteereille, selkeille määritelmille ja kansainvälisten standardien noudattamiselle. Muutamissa lausunnossa peräänkuulutettiin vähintään merkittävän haitan välttämistä (*do no significant harm*). Jatkovalmistelussa ei voitu kuitenkaan ottaa ei merkittävä haittaa -periaate huomioon, sillä asetuksella ei voida asettaa laista lisäisiä vaatimuksia vaihtoehtoisille päästövähennystoimille. Useat lausunnonantajat korostivat joustomekanismin potentiaalia edistää kustannustehokkaita

päästövähennyksiä ja hiilensidontaa, mutta samalla toivat esiin mekanismin monimutkaisuuden ja siihen liittyvät epävarmuudet.

Positiivinen esimerkkilista hyväksyttävistä vaihtoehtoisista päästövähennystoimista jakoi lausunnonantajien näkemyksiä. Osa lausunnonantajista oli sitä mieltä, että lista on liian suppea ja siihen tulisi hankkeiden käynnistymisen varmistamiseksi lisätä useita muita hankkeita. Esimerkiksi biokaasun käyttö työkoneissa, kaatopaikkakaasujen hyödyntäminen, biogeenisen hiilidioksidin talteenotto ja lannankäsittelyn päästöjen vähentäminen tulisi sisällyttää hyväksyttäviin toimiin. Toisten mielestä lista oli taas liian laaja ja sen tulisi rajoittua vain muutamiin listattuihin keinoihin eikä listaukseen tulisi sisältyä 10 kohdan avointa toimenpideluokkaa. Erityisesti metsien kiertoaikojen pidentämistä esitettiin poistettavaksi listalta. Jatkovalmistelussa ei muutettu esimerkkilistausta, mutta hankkeiden kuvauksia tarkennettiin muun muassa energiatehokkuusremonttien osalta. Listan laajentamista ei myöskään pidetty tarkoituksenmukaisena, sillä listauksen tarkoituksena on ennen kaikkea toimia esimerkkilistauksena hankkeista, joiden hyväksyntää voitaisiin hakea Energiavirastolta eikä niin ikään muita hankkeita poissulkevana listauksena. Tämän varmistaa myös 10 kohdassa ehdotettu avoin kohta, joka mahdollistaa myös muun tyyppisten hankkeiden hakeutumisen järjestelmään.

Lausuntopalautteessa esitettiin myös huoli todentajien riittävydestä ja akkreditointiprosessin sujuvuudesta, mikä on keskeistä mekanismin toimivuuden kannalta. Lausunnonantajat korostivat, että todentajien hyväksymisprosessin tulee olla sujuva ja että todentajien määrän ja osaamisen varmistaminen on tärkeää. Muutama lausunnonantaja korosti, että vaihtoehtoisia päästövähennystoimia tulisi voida hyväksyä osaksi joustomekanismia ja saada siitä todentajan lausunto, vaikka todentajan akkreditointiprosessi on vielä kesken.

Monet lausunnonantajat esittivät, että maankäyttösektorin kumoutumisriskireservin osuus tulisi laskea 20 prosentista 10 prosenttiin, jotta sääntely ei aseta sektoreita epäreiluun asemaan muihin päästövähennystoimiin nähden. Jatkovalmistelussa ei nähty riittäviä perusteita alentaa maankäyttösektorin kumoutumisriskireservin osuutta, koska kyseillä sektorilla tunnistettiin korkeampi riski päästövähennystoimien kumoutumiselle kuin esimerkiksi taakanjakosektorilla. Tämän vuoksi eri suuruisia osuuksia pidettiin perusteltuina. Lisäksi kumoutumisriskireservin osalta toivottiin selkeyttävän, onko kumoutumisriskireservi jakelijakohtainen vai jakelijoille yhteinen ja mistä osuudesta määritetään reserviin siirrettävien päästövähennysten prosenttiosuus. Jatkovalmistelussa pykälän perusteluita tarkennettiin, jotta reservin toimintamekanismi olisi selkeämpi. Eräissä lausunnoissa kommentoitiin myös kumoutumisriskireservin käsitteitä. Lausunnon mukaan asetuksessa olisi hyvä käyttää samaa terminologiaa kuin EU:n CRCF:ssä ((EU) 2024/3012), jossa englanninkielisen termin ”reversal” suomenkielinen vastine on ”vapautuminen”, ei ”kumoutuminen”. Lausunnon johdosta kumoutumisriskireservistä käytetty termi muutettiin vapautumisriskireserviksi.

Osa lausunnonantajista esittävät, että asetusluonnos on ristiriidassa jakeluvuotoilain joustomekanismin hyväksymisvaatimusten kanssa. He ehdottivat, että toimia, joihin liittyy hiilivuodon riski, ei tulisi hyväksyä joustomekanismiin, jotta lain kielto hiilivuodosta toteutuisi. Jotkut lausunnonantajat taas katsoivat, että asetuksessa tulisi tarkentaa, mitä hiilivuodon välttämällä tarkoitetaan ja viitataan sillä maanomistajan omistamien maa-alueiden osalta sen varmistamiseen, että toimenpiteet eivät siirrä hakkuita toiselle alueelle kotimaassa tai ulkomailla. Myös pysyvyysvaatimuksen osalta osa lausunnonantajista esittivät, että se tulisi määritellä täsmällisesti

asetusluonnoksesta. Jatkovalmistelussa hiilivuotoa koskevia perusteluja tarkennettiin ja pysyvyysvaatimusta pyrittiin tarkentamaan vapautusriskireserviä koskevilla muutoksilla.

Monissa lausunnoissa tuotiin esille joustomekanismin läpinäkyvyyden tärkeyttä. Energiavirastolla on jo jakeluelvoitelain mukaan velvoite julkaista tietoa ennakkohyväksynnän saaneista hanketyypeistä. Muutama lausuja peräänkuulutti julkisen rekisterin luomista. On syytä huomata, että Energiaviraston päätökset ovat pääsääntöisesti julkisia, ellei päätöksen tiettyjä osia ole tarpeen salata viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisilla salassapitoperusteilla, kuten päätökseen sisältyvien liikesalaisuuksien takia. Energiaviraston olisi kuitenkin pyrittävä siihen, että joustomekanismia koskevat päätökset ovat julkisia ja kaikkien nähtävillä, kuten esimerkiksi uusiutuvia polttoaineita koskevien toiminnanharjoittajien kestävyysjärjestelmän hyväksymispäätökset ovat.

Lausuntopalautteen perusteella asetukseen tehtiin lisäksi joitakin täsmennyksiä ja teknisiä korjauksia.

6 Säännökohtaiset perustelut

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen jakeluelvoitteen joustomekanismista seuraavasti:

1 §. *Hyväksyttävät joustomekanismitoimet.* Pykälässä säädettäisiin, millaiset taakanjako- ja maankäyttösektorin vaihtoehtoiset päästövähennystoimet voisivat tulla hyväksytyiksi jakeluelvoitteen joustomekanismissa. Kyse olisi esimerkkilistauksesta. Pykälä perustuisi jakeluelvoitelain 5 d §:n 5 momentissa säädettyyn valtuutussäännökseen.

Jakeluelvoitelaisissa käytetty keskeinen käsite *vaihtoehtoinen päästövähennystoimi* pitää sisällään päästövähennysten lisäksi myös poistumien kasvattamisen. Joustomekanismi sisältäisi näin ollen vaihtoehtoisia päästövähennystoimia, jotka vähentäisivät kasvihuonekaasupäästöjä tai lisääisivät hiilenpoistoja. EU:ssa ja kansainvälisissä sopimuksissa kasvihuonekaasupäästöjä vähentävät toimet ja hiilenpoistoja lisäävät toimet on erotettu vakiintuneesti toisistaan. Toisaalta termiä *hillintätoimi* on käytetty yhteisnimityksenä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle ja hiilenpoistojen lisäämiselle esimerkiksi vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden hyviä käytäntöjä käsittelevässä oppaassa¹. Sen vuoksi asetuksessa käytettäisiin vaihtoehtoisista päästövähennystoimista käsitettä *hillintätoimi* kuvaavaan jakeluelvoitteen käsitteen laajempaa merkitystä.

Pykälän johdantolauseen sanamuoto kuvastaisi Energiaviraston tapauskohtaista harkintavaltaa yksittäisen hillintätoimen hyväksymisessä joustomekanismin piiriin. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että Energiaviraston tulisi kunkin yksittäisen hillintätoimen osalta erikseen arvioida, täyttääkö toimi jakeluelvoitelaisissa säädetyt vaatimukset, vaikka toimityyppi olisikin listattu esimerkkilistauksessa.

Pykälän *1 kohdan* mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *fossiilisen öljyn tai kaasun käytöstä luopumiseen pientaloissa sekä kuntien, seurakuntien ja yhdistysten omistamissa rakennuksissa*. Fossiilisesta öljylämmityksestä luopumista on tuettu siirryttäessä pientalon lämmityksessä kaukolämpöön, maalämpöön, tai ilma-vesilämpöpumppuun. Samoin on tuettu fossiilisesta öljylämmityksestä luopumista kuntien, seurakuntien ja yhdistysten omistamissa

¹ Opas vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden hyviin käytäntöihin: vapaaehtoisten ilmastotekojen edistäminen ilmastoyksiköillä. Laine et al., valtioneuvoston julkaisu 2023:3.

rakennuksissa. Tukia ei ole enää sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan. Pääsääntöisesti öljylämmityksestä luopuminen on taloudellisesti kannattavaa, mutta ei kuitenkaan etene markkinaehtoisesti riittävän nopeasti pienituloisten kotitalouksien, kuntien, seurakuntien tai yhdistysten osalta. Toimien vuosittainen päästövaikutus on vuoden 2022 keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa esitetyn arvion mukaan noin 0,055 Mt CO₂-ekv, kun avustusta on jaettu 45 miljoonaa euroa. Joustomekanismiin ei voitaisi hyväksyä sellaisia toimia, joissa siirryttäisiin kaukolämmöstä maalämpöön, koska se ei toisi tarvittavia päästövähennyksiä taakanjakosektorille.

Pykälän 2 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *muihin kuin lämmitysmuodon muutosta koskeviin fossiilisen energian käyttöä vähentäviin energiatehokkuustoimiin*. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus on myöntänyt energia-avustuksia asuinrakennusten energiatehokkuutta parantaviin korjaushankkeisiin vuosina 2020–2023. Energia-avustukset ovat päättyneet, eikä niitä voi enää hakea. Investoinneille on hyvät edellytykset saada markkinaehtoista rahoitusta, koska ne maksavat itsensä takaisin energiatehokkuuden parantumisena. Suomessa yksi haaste on kiinteistöjen vakuusarvojen mataluus heikkojen asuntomarkkinoiden alueilla. Näiden kiinteistöjen energiaremontteja on vaikea toteuttaa, jos ei saa lainaa riittämättömän vakuuden vuoksi. Toimen päästövähennysvaikutus on vuoden 2022 keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa esitetyn arvion mukaan noin 0,14 Mt CO₂-ekv. Vuosittaiseksi avustustarpeeksi on vuoden 2022 keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa arvioitu 110 miljoonaa euroa.

Pykälän 3 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *sähkökäyttöisten työkonoiden hankintaan*. Vuoden 2022 keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa suositellaan selvitettäväksi mahdollisuutta ottaa käyttöön sähkö- ja biokaasukäyttöisten traktorien ja muiden työkonoiden hankintatuki. Nykyisellään hankintatuella tai latausinfraan investointituella ei ole rahoitusta. Sähkökäyttöisten työkonoiden hankinta ja käyttöönotto voisi johtaa vaikuttaviin ja kustannustehokkaisiin taakanjakosektorin päästövähennyksiin korvaamalla fossiilista polttoainetta käyttävä työkonone sähkökäyttöisellä työkononeella.

Pykälän 4 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *metsitykseen*. Metsitys joutoalueilla, käytöstä poistetuilla ohutturpeisilla pelloilla tai turvetuotannosta poistetuilla alueilla olisi vaihtoehtoinen päästövähennystoimi maankäyttösektorilla. Metsätalouden uudelleen metsitystä tai istutustoimenpiteitä ei katsottaisi pykälässä tarkoitetuksi metsitykseksi. Metsityksessä istutettu metsä sitoo hiilidioksidia ja muodostaa uuden hiilivaraston. Joutoalueiden ja heikkotuottoisten, ohutturpeisten peltojen metsitys tukee myös maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) toimeenpanoa. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa on arvioitu, että joutoalueiden metsityksellä voitaisiin saada aikaan 0,09 Mt CO₂-ekv ilmastovaikutus vuoteen 2030 mennessä, jos metsitystä tehtäisiin 3 000 hehtaarilla vuosittain. Joutoalueiden määräaikaista metsitystukea ei ole enää sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan. On kuitenkin syytä huomioida, että jakeluvuoteen edellyttää, että päästövähennykset ovat toteutuneet ja todennettu ennen niiden hyödyntämistä jakelijan jakeluvuoteessa. Ajallisesti metsityshankkeet saattavat näin ollen olla haastavia jakeluvuoteen näkökulmasta, sillä metsitetyt kohteet alkavat tuottamaan päästövähennyksiä vasta pitkän ajan kuluessa.

Pykälän 5 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *metsälannoitukseen*. Metsän lannoituksen tavoitteena on parantaa puuston kasvua, ja sitä kautta lisätä hiilensidontaa, ja korjata puuston kasvuhäiriöitä lisäämällä niitä ravinteita, joita maapohjassa on niukasti puiden tarpeeseen nähden. Lannoituksella voidaan parantaa jo entisestään hyvin kasvavan puuston kasvua, jolloin puhutaan kasvatuslannoituksesta, tai poistaa puiden kasvun heikkenemistä

aiheuttava ravinne-epätasapaino, jolloin kyseessä on terveyslannoitus. Kivennäismaametsien ja suometsien lannoituksen edistäminen ovat maankäyttösektorin toimenpiteitä. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU) on arvioitu, että suometsien tuhkalannoituksella voidaan tuottaa 0,18 Mt CO₂-ekv vuonna 2030, jos toimia tehdään vuosittain 26 000 hehtaarilla. MISU:ssa on arvioitu, että kivennäismaametsien lannoituksella voidaan tuottaa 0,46 Mt CO₂-ekv vuonna 2030, jos toimia tehdään vuosittain 25 000 hehtaarilla. MISU:n arvioinnissa on käytetty erilaisia oletuksia, joten arviota ei voidaan suoraan käyttää tämän mekanismin ilmastovaikutuksen arviointiin. Metsän terveyslannoitukseen voidaan myöntää metsätalouden kannustejärjestelmän (Metka) mukaista tukea. Joustomekanismin kautta toteutettu lannoitus ei saa olla päällekkäistä toimintaa samalle alalle myönnetyn Metka-tuen kanssa. Kivennäismaametsien lannoituksen tukemista ei ole sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan.

Pykälän 6 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *turvemaiden pohjavedenpinnan säätelyyn ja nostamiseen*. Turvemaiden, esimerkiksi ojitettujen suometsien, käytöstä poistuneiden turvetuotantoalueiden tai viljelykäytössä olleiden turvepeltojen, vedenpinnan nostaminen. Vedenpinnan nostaminen voidaan tehdä esimerkiksi patoamalla tai säätösaloituksella. Vedenpintaa nostamalla alue voidaan esimerkiksi ennallistaa tai sille voidaan perustaa kosteikko. Vetetyllä alueella voidaan harjoittaa esimerkiksi kosteikko- ja nurmiviljelyä tai metsänkasvatusta. Vedenpinnan tason nostaminen hidastaa turvekerroksen hajoamista ja hiilen vapautumista ilmakehään. Pohjavedenpinnan säätely ja nostaminen edellyttää vedenpinnan tason seuranta, jotta toimen vaikuttavuus ja pysyvyys voidaan varmistaa. Turvemaiden pohjavedenpinnan säätelyn ja nostamisen toimenpiteet ovat osa maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa. Esimerkiksi turvepellon nurmiviljely korotetulla vedenpinnan tasolla ja turvepellon ilmastokosteikon perustaminen ovat mahdollisia CAP-rahoituksen kautta. Erillistä kosteikkoviljelyyn kohdennettua budjettirahoitusta ei ole enää sisällytetty valtion talousarvioon tai julkisen talouden suunnitelmaan.

Alla olevassa taulukossa on MISU:ssa arvioidut ilmastovaikutukset turvemaiden pohjavedenpinnan säätelyn toimille. MISU:n arvioinnissa on käytetty erilaisia oletuksia, joten arviota ei voidaan suoraan käyttää tämän mekanismin ilmastovaikutuksen arviointiin.

Toimenpide	Pinta-ala vuonna 2030	Ilmastovaikutus vuonna 2030
Turvemaan nurmiviljely korotetulla pohjaveden pinnalla -30 cm	20 000 ha	0,132 Mt CO ₂ -ekv
Turvemaan viljely korotetulla vedenpinnalla -30 cm	5 000 ha	0,046 Mt CO ₂ -ekv
Turvemaan viljely korotetulla vedenpinnalla -5 – -10 cm	2 500 ha	0,046 Mt CO ₂ -ekv
Turvepeltojen ilmastokosteikko	4 000 ha	0,070 Mt CO ₂ -ekv
Turvepeltojen nurmet	40 000 ha	0,081 Mt CO ₂ -ekv

Pykälän 7 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *ruokinnallisiin keinoihin kotieläinten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi*. Tuotantoeläinten ruoansulatuksesta syntyvän metaanin osuus on runsaat 30 % taakanjakosektorilla raportoitavista maatalouden päästöistä. Ruokinnallisilla keinoilla, kuten rehustuksen koostumusta muuttamalla tai rehun lisäaineilla, on mahdollista vaikuttaa nautojen ruoansulatuksesta syntyviin metaani/kasvihuonekaasupäästöihin ja niiden vähentämiseen. Jos lisäainetta syötetään kaikille

Suomen naudoille päästöt vähenevät 0,35 Mt CO₂-ekv. Hiilineutraali Suomi 2035 maatalouden lisätoimenpiteiden ja ruokavaliomuutoksen päästövähennysvaikutusten arvioinnissa² 3-NOP-lisäaineen päästövähennyspotentiaaliksi on lypsylehmillä arvioitu 0,28 Mt CO₂-ekv vuodessa ja lisäainehyväksynnän saaneilla siemennettävillä hiehoilla (64 000 eläintä) 0,025 Mt CO₂-ekv vuodessa. Luomutilat on rajattu tämän arvion ulkopuolelle. Lisäaineen käyttö voi tulevaisuudessa laajentua koskemaan myös muita eläinryhmiä.

Pykälän 8 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *biohiilen käyttöön maanparannusaineena*. Biohiilessä hiili on pysyvässä muodossa ja edistää maaperän hiilensidontapotentiaalia. Biohiiltä voidaan käyttää valmiina tuotteena tai esimerkiksi osana maanparannuskekoitusta tai kompostoitua ainesta.

Pykälän 9 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *metsien kiertoaikojen pidennykseen*. Metsikön kiertoajan pidentämisellä tarkoitetaan metsänuudistamisen lykkäämistä myöhemmäksi, mikä on tavanomainen, talousperusteinen ajankohta kyseiselle puustolle metsänhoidon suosituksissa. Puuston hiilivaraston säilyttäminen ja puuston hiilinielun ylläpitäminen on lisäistä verrattuna talousmetsän päätehakkuuseen. Pidentämällä kiertoaikoja metsätalouden toimenpiteiden aiheuttamat hiilipäästöt siirtyvät myöhemmäksi ja toistuvat harvemmin. Toimenpiteen ilmastovaikutus riippuu muun muassa hankkeen kohteena olevan kuvion ikärakenteesta, puulajeista, maaperästä ja pidennyksen suuruudesta.

Pykälän 10 kohdan mukaan joustomekanismiin voitaisiin hyväksyä toimet, jotka liittyvät *muihin päästövähennys-, hiilensidonta- ja hiilivaraston ylläpitotoimiin taakanjako- ja maankäyttösektorilla*. Edellä mainittujen hanke-esimerkkien lisäksi myös muita taakanjako- ja maankäyttösektorin päästövähennys-, hiilensidonta- ja hiilivaraston ylläpitotoimia voitaisiin hyväksyä jakeluelvoitteen joustomekanismiin, mikäli ne täyttäisivät jakeluelvoitelaisissa säädetyt vaatimukset. Avoimen kohdan tarkoituksena olisi mahdollistaa myös sellaisten toimien hyväksynnän hakemista Energiavirastolta, jotka ei ole valmistelun aikana osattu tunnistaa potentiaalisiksi päästövähennystoimiksi, mutta jotka täyttäisivät laissa säädetyt vaatimukset. Kohdan tarkoituksena olisi korostaa jakelija mahdollisuutta hakea toimen hyväksyntää myös listan ulkopuolelta. Kohdalla pyritään lisäämään joustomekanismin kustannustehokkuutta.

2 §. *Jakelijan joustomekanismia koskeva hyväksymishakemus.* Pykälässä säädettäisiin hyväksymishakemuksen tarkemmasta vähimmäisisällöstä jakeluelvoitelain 5 e §:ssä säädetyin valtuutussäännöksen nojalla. Valtuutussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä joustomekanismia koskevan hakemuksen sisällöstä.

Pykälän 1 kohdan mukaan hakemuksessa tai sen liitteissä olisi ensinnäkin esitettävä tiedot jakelijasta. Mikäli toimen toteuttaa joku muu kuin jakelija, tulisi hakemukseen liittää pykälän 2 kohdan mukaan toimen toteuttajaa koskevat tiedot. Pykälän 3 kohdan mukaan hakemuksesta tulee ilmetä hillintätoimen nimi ja toimityyppi.

Pykälän 4 kohdan mukaan hakemukseen tulisi sisällyttää tieto hillintätoimen tarkasta sijainnista. Riippuen toimen luonteesta, toimi voitaisiin suorittaa useammassa eri kohteessa. Tällöin jokainen sijaintitieto olisi ilmoitettava erikseen. Sijaintitiedot voisi ilmoittaa esimerkiksi kohteen

² Luonnonvarakeskus 2022: Hiilineutraali Suomi 2035 – Maatalouden lisätoimenpiteiden ja ruokavaliomuutoksen päästövähennysvaikutukset. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-500-2>

koordinaateilla. Toimen yksityiskohtainen kuvaus sekä sen aloituspäivä ja kesto (*toteutuskausi*) tulisi myös esittää hakemuksessa *kohtien 5 ja 6* perusteella. Toteutuskaudella tarkoitettaisiin ajanjaksoa, jonka aikana hillintätoimi tuottaa päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä.

Pykälän *7 kohdassa* jakelijan tulisi esittää, miten jakeluelvoitelaisissa säädetty vaatimukset täyttyvät haetun toimen osalta. Jakelijan tulisi ensinnäkin kuvata ja perustella toimen kuulumista taakanjakosektorille tai maankäyttösektorille. Lisäksi jakelijan tulisi perustella, miten se katsoo jakeluelvoitelain 5 d §:n 4 momentissa säädettyjen yksityiskohtaisten vaatimusten täyttyvän haetun toimen osalta.

Pykälän *8 kohdan* mukaan hakemuksessa tulisi olla tiedot hillintätoimen laskenta- ja mittausmenetelmistä. Jakelijan tulisi yksilöidä kasvihuonekaasujen päästövähennysten tai poistumien laskennassa käytetyt päästölähteet, -nielut ja -varastot sekä kuvata sovellettavat laskenta- ja mittausmenetelmät. Lisäksi jakelijan tulisi lisätä hakemukseen hiilivarastojen alkutilan kuvaus, mikäli se on toimen kannalta oleellista.

Asetus ei sisältäisi yksityiskohtaisia vaatimuksia hyväksyttävien menetelmien osalta, koska kansainväliset sertifiointiohjelmat kehittyvät jatkuvasti eikä sääntelyä pystyittäisi päivittämään riittävän nopeasti vastaamaan tätä kehitystä. Sen vuoksi on tarkoituksenmukaista kehittää enemmän yksityiskohtaiset ohjeet toimien vaatimusten täyttämiseen arviointiin. Ohjeita voitaisiin päivittää tarvittaessa kokemusten karttuessa ja kansainvälisten hyvien käytäntöjen kehittyessä.

Pykälän *9 kohdan* mukaan hakemukseen tulisi sisällyttää perusuraskenaariota koskeva kuvaus. Perusuraskenaarion laatimisessa käytettävien lähestymistapojen ja laskentamenetelmien tulisi varmistaa, ettei päästötaaso ole yliarvioitu ottaen huomioon päästöihin ja poistumiin sekä niiden määrällistämiseen liittyvä epävarmuus.

Pykälän *10 kohdassa* säädettäisiin hiilivuotoriskin määrästä ja hallinnasta. Hiilivuodolla tarkoitetaan kasvihuonekaasupäästöjen kasvua tai poistuman vähenemisistä, joka tapahtuu joustomekanismiin sisällytettävän toimen rajojen ulkopuolella. Kaikki toimesta mahdollisesti aiheutuvat hiilivuodon lähteet tulisi kuvata hakemuksessa. Lisäksi tulisi kuvata, kuinka toimen toteutuksessa vältetään tai minimoidaan hiilivuodon lähteet. Jakeluelvoitteen joustomekanismissa hiilivuodon riskiä olisi tarkasteltava Suomen kontekstissa. Hiilivuodon riskin hallinnassa olisi mahdollista hyödyntää kansainvälisesti hyväksytyjä ohjeita, esimerkiksi Pariisin sopimuksen sertifiointimekanismin menetelmiä koskevaa standardia ja sen mukaisia soveltuvia menetelmiä. Hiilivuoto ei olisi yhtä relevantti kaikissa toimityypeissä, vaan se koskisi erityisesti metsä- ja maankäyttösektorin toimia. Sen riski tulisi kuitenkin ottaa huomioon kaikissa toimityypeissä.

Pykälän *11 kohdan* mukaan hakemuksessa tulisi esittää laskentamenetelmällä etukäteen arvioidut toimella aikaansaadut päästövähennykset tai poistumien lisäykset hiilidioksidiekvivalenttitonneina perusuraan verrattuna. Päästövähennyksistä tai poistumisen lisäyksistä käytettäisiin yhteiskäsitettä *hillintätulos*.

Pykälän *12 kohdassa* säädettäisiin tarkkailusuunnitelmasta. Jakelijan olisi toimitettava hakemuksen yhteydessä tarkkailusuunnitelma, jonka tulisi sisältää kuvauksen riskienhallinnasta mahdollisten häiriöiden osalta tai hillintätoimen vaikutukset vapautumisen osalta. Lisäksi tarkkailusuunnitelman tulisi sisältää kuvauksen siitä, miten vastuukysymykset riskien toteutuessa jakautuvat.

3 §. Perusuraskenaario. Pykälässä tarkennettaisiin hakemuksessa edellytettyä perusuraskenaariota. Perusuran tulisi olla sitä konservatiivisempi mitä suurempia epävarmuuksia hakemuksen mukaiseen toimeen liittyy. Kaikki epävarmuuden lähteet tulisi huomioida, mukaan lukien tiedon epävarmuus (esimerkiksi mittaukset), parametrit (esimerkiksi oletusarvojen edustavuus), skenaario-oletukset ja menetelmät (esimerkiksi oletetut kehityspolut ja laskentamallit päästövähennysten määrällistämiseksi).

Perusuran laatimisessa voidaan lähtökohtaisesti käyttää kolmea erilaista lähestymistapaa:

1. Alaspäin mukautetut historialliset päästöt

Perusura määritetään perustuen olemassa oleviin nykyisiin tai historiallisiin päästöihin, joita on mukautettu alaspäin. Alaspäin mukautus voidaan tehdä määrittämällä mukautus nykytilan tai historiallisten päästöjen suhteellisen virheen 95 % luottamusvälin alarajana. Jos suhteellinen virhe on alle 10 %, käytetään vähimmäisarvona 10 % alaspäin mukautusta.

2. Kunnianhimoinen vertailukohta (Ambitious benchmark)

Tässä lähestymistavassa perusura määritellään samankaltaisten toimien parhaiden suoritusten tuottaman matalimman keskimääräisen päästötason mukaan. Vertailuun valittavien toimien yhteiskunnallisten, taloudellisten, ympäristöllisten ja teknologisten olosuhteiden sekä tuotosten tulee olla samankaltaisia.

3. Paras saatavilla oleva teknologia (Best Available Technology, BAT)

Tämä lähestymistapa perustuu parhaaseen saatavilla olevaan teknologiaan, joka edustaa taloudellisesti kannattavaa ja ympäristön kannalta kestävästä toimintatapaa. Perusuraskenaario voidaan laatia BAT:n perusteella, kun päästövähennykset tai poistumat hillintätulosta kohti määräytyvät pääasiassa toiminnassa käytettävän teknologian tai käytännön perusteella. Tämä lähestymistapa voi sopia, kun toiminta koostuu yhdestä teknologiasta tai käytännöstä (esim. uuden, puhtaamman teknologian käyttöönotto kuten uudet energiaratkaisut). Lähestymistapa on kuitenkin sopiva vain, jos BAT voidaan määrittää käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Jos perusuran laatimisessa käytetään muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja lähestymistapoja, tulisi hakemuksessa esittää riittävän tarkka kuvaus käytetyistä oletuksista, kuten esimerkiksi sektorin kehitystä, ja laskentamenetelmistä siten, että laskenta on toistettavissa. Lisäksi olisi esitettävä käytettyyn lähestymistapaan liittyvät epävarmuustekijät, jotka liittyvät oletuksiin siten, että käytetyn lähestymistavan luotettavuutta voidaan verrata suhteessa 2 momentin 1-3 kohdissa tarkoitettuihin perusuran lähestymistapoihin, jotta voitaisiin varmistaa perusuran konservatiivisuus. Jakelijan olisi lisäksi perusteltava valitsemansa lähestymistavan käyttö.

4 §. Hiilivuodon välttäminen. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin hiilivuodon välttämistä. Jakeluelvoitelain 5 d §:n 4 momentin 4 kohdan mukaan vaihtoehtoisella päästövähennystoimella saavutetun kasviuonekaasupäästövähennyksen tulee olla sellainen, että toimi ei aiheuta kasviuonekaasupäästöjen kasvua tai hiilinielun pienemistä toiminnan rajojen ulkopuolella. Hiilivuodon täysimääräinen välttäminen ei usein ole mahdollista minkään hillintätoimen osalta. Tämän vuoksi jakeluelvoitteen joustomekanismissa hiilivuodon välttämällä tarkoitettaisiin tilannetta, jossa mahdollisen hiilivuodon määrä, jota ei voitaisi hakemuksessa esitetyillä hiilivuodon hallintatoimilla välttää, vähennettäisiin toteutuneesta hillintätuloksesta. Näin voitaisiin katsoa hiilivuotoa koskevan lain vaatimuksen toteutuneen. Ehdotettu pykälä perustuisi jakeluelvoitelain 5 d §:n 5 momentissa säädettyyn valtuutussäännökseen.

Hakemuksessa tulisi tämän asetuksen 2 §:n 10 kohdan mukaisesti kuvata mahdolliset hiilivuodon lähteet ja kuinka niitä vältetään tai minimoidaan toimen toteutuksessa. Pykälän mukaan hakemuksessa

arvioidun jäljelle jäävän hiilivuodon määrä olisi otettava huomioon vähentämällä se hillintätuloksen määrästä.

5 §. Lisäisyys. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin hillintätoimen lisäisyysvaatimuksesta. Pykälä annettaisiin jakeluelvoitelain 5 d §:n 5 momentin valtuutussäännöksen nojalla. Jokaisen toimen osalta on luotettavasti osoitettava, ettei toimea toteutettaisi ilman mekanismin kannustinvaikutusta. Lisäisyysarviossa on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat kansalliset politiikkatoimet, mukaan lukien sääntely. Arviossa olisi sovellettava konservatiivista lähestymistapaa, jolla vältettäisiin päästöjen, teknologioiden tai toimintatapojen lukitseminen tasolle, joka ei olisi yhteensopiva jakeluelvoitteen joustomekanismin yleisen tavoitteen, kansallisten ilmastovelvoitteiden tai Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteen kanssa.

Hakemuksessa olisi kuvattava menetelmät, joilla lisäisyys osoitetaan. Lisäisyyden osoittaminen edellyttäisi mekanismin hyötyjen ennakkoharkintaa, sääntelyllistä lisäisyysanalyysiä, lukkiutumisen välttämistä sekä taloudellisen lisäisyyden osoittamista.

Taloudellinen lisäisyys tarkoittaisi sitä, ettei kyseinen toimi ja sen tuottamat tulokset toteutuisi ilman kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten tai hiilenpoistojen lisäysten myynnistä saatavia tuloja. Myös mahdolliset valtion tuet toimen toteutukselle on huomioitava kannattavuutta arvioitaessa. Taloudellinen lisäisyys voitaisiin osoittaa joko:

- (1) Investointianalyysillä (oletusmenetelmä), joka osoittaa, ettei toimea toteutettaisi ilman joustomekanismin kannustinvaikutusta, tai
- (2) Esteanalyysillä, jossa arvioidaan toiminnan esteet, kuten rahoitus- ja hallinnolliset esteet tai toiminnan uutuus. Esteanalyysi tulisi tehdä huomioiden asiaankuuluvat kansalliset politiikkatoimet ja alan käytännöt.

Investointianalyysiä tai esteanalyysiä voitaisiin täydentää yleisten käytäntöjen analyysillä, jossa osoitetaan, että toimi ei ole jo yleinen käytäntö relevantilla toimialalla tai maantieteellisellä alueella.

6 §. Vapautumisriskin hallinta. Pykälässä säädettäisiin vapautumisriskin hallinnasta. Jakelijan tulisi estää ja minimoida vapautumisen riski. Nettopäästövähennyksen vapautumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa toimen aikaansaama päästöjen vähennys tai poistuman lisäys joko osin tai kokonaan kumoutuu toteutuskauden aikana. Asetuksessa käytetään samaa terminologiaa kuin EU:n CRCF:ssä ((EU) 2024/3012), jossa englanninkielisen termin ”reversal” suomenkielinen vastine on ”vapautuminen”, ei ”kumoutuminen”. Vapautumisriskin hallinta liittyy jakeluelvoitelain 5 d §:n 4 momentin 1 kohdassa säädettyyn pysyvyysvaatimuksen. Vapautumisriskin hallintaa ja vapautumisriskireserviä koskevassa sääntelyssä on kyse vaihtoehtoisten päästövähennystoimien hyväksymisvaatimuksista. Lain vaatimus vähenemien pysyvyydestä edellyttää, että päästövähennyshankkeisiin liittyvää pysyvyyseriskiä eli riskiä hankkeen tuottamien päästövähennemien vapautumisesta takaisin ilmakehään hallitaan riittävällä tavalla. Vapautumisriskin hallinta muun muassa vapautumisriskireservin avulla on kansainvälisesti yleisesti käytetty hyväksymisvaatimus hiilimarkkinoilla toimiville ohjelmille tai hankkeille. Vapautumisriskireserviä koskeva sääntely annettaisiin jakeluelvoitelain 5 d §:n 5 momentin valtuutussäännöksen nojalla pysyvyysvaatimuksen varmistamiseksi joustomekanismissa. Pykälän 1 momentin mukaan hakemuksessa on tarkkailusuunnitelman yhteydessä esitettävä arvio vapautumisriskistä ja kuvattava, miten riski estetään tai minimoidaan.

Kansainvälisissä hiilimarkkinastandardeissa tyypillisesti toimintaan osallistujien on tehtävä riskiarvio, johon sisältyy suunnitelma riskin minimoimisesta, sekä arvioinnin pohjalta esitetään riskiluokitus. Joustomekanismin rajatusta luonteesta johtuen erillistä riskinarviointia ei vaadita, vaan

joustomekanismihakemuksen yhteydessä tulisi hakijan esittää perusteltu arvio, onko vapautumisriski merkittävä, minkä pohjalta Energiavirasto arvioisi hankkeen sopivuuden joustomekanismiin.

Hakemukseen sisällytettävään vapautumisriskin arviointiin voisi sisällyttää esimerkiksi seuraavanlaisiin tapahtumiin kytkeytyviä riskejä:

- (a) toiminnan rahoitus ja hallinta, omaisuuden omistajuus, kasvavat vaihtoehtokustannukset;
- (b) sääntelyyn liittyvä epävarmuus ja sosiaalinen epävakaus, poliittiset, hallinnolliset ja oikeudelliset riskit, terrorismi, rikollisuus ja sota;
- (c) luonnonkatastrofit ja äärimmäiset tapahtumat, kuten metsäpalot, tuhohyönteiset, kuivuudet ja tulvat sekä geologisiin varastointeihin liittyvät epävarmuudet ja niihin kohdistuvat muutokset;
- (d) ilmastomuutoksen vaikutukset, jotka pahentavat edellä mainittuja riskejä.

Hakemuksen yhteydessä esitetyn riskinarvioinnin ja siihen liittyvän raportoinnin olisi noudatettava myös mahdollista myöhempää täydentävää ohjeistusta, joka voisi koskea muun muassa riskiluokitusta ja riskiluokitukseen perustuvia vapautumisriskireserviin siirrettävien hillintätulosten prosentiosuuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan vapautumisriskin ollessa merkittävä, toimi voitaisiin jättää hyväksymättä jakeluelvoitteen joustomekanismiin. Energiaviraston olisi tapauskohtaisesti arvioitava vapautumisriskin toteutumisen mahdollisuutta.

7 §. Vapautumisriskireservi. Vapautumisriskireservistä säädettäisiin tarkemmin asetuksen 7 §:ssä. Vapautumisriskireservillä pyritään käsittelemään vapautumiset tehokkaasti ja ylläpitämään kannustimia toimijoille riskien hallintaan ja vapautumisten välttämiseen. Jakeluelvoitteessa jo käytettyjen hillintätulosten mahdollinen vapautuminen olisi korjattava täysimääräisesti. Perustettava vapautumisriskireservi toimisi vapautumisten täysimääräiseen korvaamiseen mitätöimällä reservistä vapautumista vastaavan määrän yksiköitä. Vapautumisriskireservi kokoaisi yhteen kaikkien toimien riskiluokituksiin perustuen tuottamat hillintätulokset. Reservi olisi kaikkien jakelijoiden yhteinen.

Pykälän 1 momentin mukaan vapautumisriskireserviä hallinnoisi ja siihen pääsisi käsiksi vain Energiavirasto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vapautumisriskireserviin siirrettävistä osuuksista. Kunkin joustomekanismiin hyväksytyn hankkeen tuotetuista hillintätuloksista siirrettäisiin kyseiselle hanketyypille määritelty osuus vapautumisriskireserviin. Osuus määräytyisi toimen tuottamista hillintätuloksista. Joustomekanismissa käytettäisiin kaksiportaista riskiluokitusta, jossa maankäyttösektorille kohdistuville hankkeille kumoutumisriskin hallintaan käytetty prosentti olisi 20 prosenttia ja muille hanketyypeille 10 prosenttia.

Kun toimen tuottamat hillintätulokset on hyväksytysti todennettu, toiminnan riskiluokitusta vastaava määrä hillintätuloksia siirrettäisiin vapautumisriskireserviin. Mikäli jakelija haluaisi toimen toteutuskauden aikana hyväksi lukea vuosittain syntyneet hillintätulokset, tulisi jakelijan vuosittain siirtää vapautumisriskireserviin hanketyypille määritelty osuus. Vapautumisriskireserviin siirrettyjä hillintätuloksia käytettäisiin ainoastaan vapautumisten korvaamiseen mitätöimällä niitä kulloistakin vapautumista vastaava määrä. Vapautumisriskireservin käytöstä säädettäisiin tarkemmin 9 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vapautumisriskireserviin siirrettyjen hillintätulosten palautuksesta. Momentin mukaan vapautumisriskireserviin siirretyt hillintätulokset palautettaisiin jakelijalle, kun hillintätoimen toteutuskauden päättymisestä on kulunut 5 vuotta. Hillintätoimen toteutuskausi määräytyisi hyväksymispäätöksessä määritellyn hankkeen keston mukaisesti. Hillintätoimen

katsottaisiin päättyvän hyväksymispäätöksessä määritellyn toimen keston päättyessä riippumatta siitä, hyödyntääkö jakelija toteutuneita hillintätuloksia vuosittain vai vasta toimikauden lopussa. Jos esimerkiksi hillintätoimi tuottaa hillintätuloksia 10 vuoden ajan, vapautuisivat reserviin siirretyt hillintätulokset jakelijan käyttöön 5 vuotta tämän 10 vuotisjakson jälkeen. Tilanteessa, jossa reservin hillintätulokset eivät riitä kattamaan jakelijalle palauttamisessa tarvittavaa määrää, tulisi puuttuva osuus toimittaa viivytyksettä jakelijalle reservin täydentymisen sen mahdollistaessa. Jakelija voisi käyttää palautettuja hillintätuloksia vastaavasti kuin muita joustomekanismeissa tuotettuja yksiköitä.

8 §. *Vapautumisriskireserviä koskeva ilmoitusvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin jakelijan ilmoitusvelvollisuudesta. Jakelijan olisi ilmoitettava Energiavirastolle kaikista havaitsemistaan kasvihuonekaasujen vapautumistapahtumista, jotka voivat mahdollisesti johtaa päästövähennysten tai poistumien lisäysten vapautumiseen (jäljempänä *havaittu tapahtuma*) 30 päivän kuluessa tapahtuman havaitsemisesta. Ilmoituksen on sisällettävä kuvaus havaitusta tapahtumasta, mukaan lukien tapahtuman ajankohta tai ajankohdat ja sijainti.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin arviointiraportin laatimisesta. Jakelijan olisi laadittava arviointiraportti, joka mahdollistaa havaittujen tapahtumien arvioimisen ja sen määrittämisen, onko tapahtuma aiheuttanut vapautumisen, eli tuotettujen ja joustomekanismeissa huomioitujen hillintätulosten osittaisen tai täydellisen mitätöitymisen. Arviointiraportti olisi laadittava ja toimitettava Energiavirastolle 30 päivän kuluessa havaitun tapahtuman päätyttyä tai sen hallintaan saamisen jälkeen.

9 §. *Vapautumisriskireservin käyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin tarkemmin vapautumisriskireservin käyttämisestä

Kun Energiavirasto on vastaanottanut arviointiraportin, se arvioisi raportin ja määrittäisi, arvioiko raportti vapautumisen laajuuden oikein. Tämän arvioinnin perusteella Energiavirasto ryhtyisi tarvittaessa toimiin vapautumisten korvaamiseksi. Keskeinen toimi olisi vapautumisriskireservin käyttöönotto siten, että reservissä olleita hillintätuloksia mitätöidään vapautumista vastaava määrä.

Pykälän 1 *momentin* mukaan jos arviointiraportti osoittaisi, että havaittu tapahtuma ei ole johtanut hillintätulosten vapautumiseen, Energiavirasto hyväksyisi raportin ja ilmoittaisi hyväksynnästä jakelijalle.

Pykälän 2 *momentin* mukaan jos Energiavirasto ei hyväksyisi edellä 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua arviointiraporttia tai jos arviointiraportti toteaisi, että havaittu tapahtuma on johtanut joustomekanismiin hyväksytyllä hillintätoimella aikaansaatuja hillintätulosten vapautumiseen, Energiavirasto suorittaisi vapautumisen määrää vastaavien vapautumisriskireservissä olevien hillintätulosten mitätöinnin. Energiavirasto voisi esimerkiksi olla hyväksyttämättä arviointiraporttia, jos raportissa olisi liian suuria epävarmuuksia sen suhteen, minkä verran vapautumistapahtumassa on vapautunut päästövähennyksiä tai poistumien lisäyksiä.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin vapautumisriskireservin täydentämisestä. Jakelija olisi vastuussa vapautumisriskireservin täydentämisestä siirtämällä vastaavan määrän uusia hillintätuloksia vapautumisriskireserviin Energiaviraston määrittämässä aikataulussa.

10 §. *Todentajan pätevyys.* Pykälä annettaisiin jakeluelvoitelain 5 g §:n 2 momentin ja 5 h §:n 3 momentin valtuutussäännösten nojalla. Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin akkreditoinnissa käytettävästä standardista. Energiaviraston todentajan hyväksymisen edellytyksenä on laissa säädetty kansallisen akkreditointielimen myöntämä akkreditointi. Akkreditointi tarkoittaa pätevyuden

toteamista. FINAS:n olisi akkreditoiva todentaja ISO 17029 -standardin mukaisesti. Standardi ISO 17029 on yleisluontoinen standardi verifiointiin ja validointiin. Itse todentamisprosessi perustuu ISO 17011-standardiin ja kestää arviolta 22-30 viikkoa. Arviointiprosessiin kuuluu todentajan laadunvarmistuksen menettelytapojen ja dokumentaation sekä henkilöstön pätevyyden ja näiden ylläpitomenettelyjen toimivuuden arviointi. Osana arviointiprosessia FINAS arvioisi todentajayhtiön organisaation, menettelytavat, käytännön osaamisen ja henkilöiden pätevyyden sekä muut todentajiin liittyvät hyväksymiskriteerit. Todentajan arvioinnilla varmistetaan, että todentajaorganisaatioiden henkilöstö on pätevää ja menettelyt ovat riittävän yhdenmukaiset ja täyttävät järjestelmävaatimusten tasolla kansallisen tai kansainvälisen sovellettavan lainsäädännön vaatimukset.

Pykälän 2 momentin mukaan todentajan tulisi soveltaa ISO 14065 -standardia tai sitä vastaavaa standardia suorittaessaan todennuksia. ISO 14065 -standardi sisältää vaatimukset kasvihuonekaasulaskelmien verifiointiin ja validointiin. Standardi on merkityksellinen todentajalta edellytettävän osaamisen kannalta.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin todentajien pätevyysalueista. Todentajien pätevyysalueet tyypillisesti vaihtelevat asiakokonaisuuksittain. Jakeluvaihtoiteen joustomekanismin osalta olisi asetuksella määriteltävä tarkemmat todentajan pätevyysalueet nimenomaisesti joustomekanismin kontekstissa. Näin pykälässä säädettäisiin todentajan pakollisista ja vapaaehtoisista pätevyysalueista. Vapaaehtoisten pätevyysalueiden osalta todentajaorganisaatioilla olisi mahdollisuus erikoistua tiettyyn toimialaan ja valita itselleen yksi tai useampi vapaaehtoinen pätevyysalue. Mikäli todentajaorganisaatio erikoistuu vain yhteen vapaaehtoiseen pätevyysalueeseen, voisi todentajaorganisaatio tällöin todentaa vain kyseisen pätevyysalueen alle kuuluvia hillintätoimia.

Todentajan olisi osoitettava pätevyytensä esimerkiksi koulutustaustan avulla tai sellaisella työkokemuksella, joka osoittaa pätevyyttä kyseessä olevan pätevyysalueen kysymyksissä. Todentajan on itse esitettävä näyttö siitä, miten se katsoo täyttävänsä kyseiset pätevyysalueet. Tämän jälkeen FINAS ja Energiavirasto arvioivat, onko esitetty näyttö riittävä osaamisen toteamiseksi.

Todentajan pakollisia pätevyysalueita olisivat kasvihuonekaasupäästövähennyksen laskenta ja seuranta sekä metrologia ja fysikaalisten ominaisuuksien mittaaminen. Kaikkien todentajaorganisaatioiden tulisi osoittaa osaamisensa näistä kahdesta pätevyysalueesta. Kasvihuonekaasupäästövähennyksen laskennan ja seurannan osalta todentajan tulisi osoittaa, että hänellä ymmärrystä hankkeen rajojen sekä kasvihuonekaasujen ja päästölähteiden määrittelyyn. Todentajan tulisi osoittaa, että hänellä on kokemusta kasvihuonekaasupäästölaskelmien tarkastamisesta. Lisäksi todentajan tulisi tuntea kasvihuonekaasupäästöjen mittaamisperiaatteet voidakseen arvioida laskennan oikeellisuutta.

Todentajan vapaaehtoisia pätevyysalueita olisivat maatalous, metsätalous, turvemaat ja energiatekniset ratkaisut. Maataloutta koskevan pätevyysalueen osalta olisi mahdollista erikoistua kotieläintuotantoon, kasvinviljelyyn tai maatalousmaihin. Todentajan tulisi osoittaa, että hänellä on hanke- ja toimityyppiin liittyvää tuntemusta. Energiateknisillä ratkaisulla pätevyysalueena tarkoitettaisiin sellaisten päästövähennystoimien todentamista, jotka liittyisivät esimerkiksi öljylämmityksestä luopumiseen tai vastaaviin energiateknisten ratkaisujen kautta saavutettaviin päästövähennystoimiin, jotka eivät suoraan ole luokiteltavissa muihin toimityyppisiin. Tarkastuksen kulloisesta laajuudesta riippuen kokemusta on täydennettävä tekniikasta, energianhallinnasta tai näihin liittyvältä alalta saadulla kokemuksella.

11 §. Poikkeamat. Todentajien lausuntojen laatutason varmistamiseksi asetuksessa säädettäisiin havaittujen poikkeaminen luokittelusta. Pykälä perustuisi jakeluvelvoitelain 5 i §:n 5 momenttiin, jossa säädetään valtuutuksesta antaa tarkempia säännöksiä todentajan tehtävistä ja niiden suorittamisesta. Tarkoituksena olisi, että todentajat luokittelisivat poikkeamia samanlaisissa tapauksissa samalla tavalla. Pykälän *1 momentin* mukaan todennuksessa havaitut poikkeamat olisi luokiteltava kriittisiksi, merkittäväksi tai vähäisiksi. Luokittelun tarkoituksena on myös edesauttaa Energiaviraston hakemuskäsittelyä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin kriittisistä poikkeamista. Kriittisenä poikkeamana olisi pidettävä aina jakeluvelvoitelain ja tässä asetuksessa säädettyjen velvoitteiden tahallista rikkomista, peruttamatonta vaatimustenvastaisuutta tai joustomekanismin luotettavuuden vaarantavaa rikkomista.

12 §. Todentajan lausunto. Pykälässä säädettäisiin todentajan lausuntojen minimisisältövaatimuksista. Jakeluvelvoitelain 5 §:n mukaan todentajan tehtävänä on antaa 5 e §:ssä ja 5 f §:ssä tarkoitetut lausunnot. Asetuksentasolla olisi tarpeen säätää kyseisten lausuntojen sisältövaatimuksista, jotta todentajien lausunnot olisivat samanlaatuisia. Lausuntoon olisi kuitenkin mahdollista sisällyttää muitakin tietoja. Todentajan lausunto olisi pyydettyjen tietojen osalta jaoteltu neljään osa-alueeseen: toimea koskevat tiedot, todentajan tiedot, tarkastusprosessin tiedot ja tarkastustulosten tiedot.

Todentajan olisi pykälän *1 kohdan* mukaan toimen osalta sisällytettävä lausuntoon jakelijan yhteystietojen lisäksi tiedot toimen toteuttajan yhteystiedoista, mikäli toimen toteuttaa muu kuin jakelija. Lisäksi lausuntoon olisi sisällytettävä tiedot toimen nimestä ja toimityypistä sekä luettelo sijaintikohteista, joissa toimi toteutetaan. Mikäli toimi suoritetaan useammassa eri kohteessa, tulisi todentajan lausuntoon listata kaikkien toimeen sisältyvien kohteiden sijaintitiedot.

Pykälän *2 kohdan* mukaan todentajan tulisi sisällyttää lausuntoonsa tiedot todentajaorganisaation yhteystiedoista sekä tarkastukseen osallistuneen todentajan tiedot. Mikäli tarkastukseen osallistuu useampi todentaja, tulee lausuntoon listata kaikkien osallistuneiden todentajien tiedot. Lisäksi tulisi ilmoittaa todentajaorganisaation akkreditointinumero.

Pykälän *3 kohdassa* säädettäisiin lausunnon sisällöstä tarkastusprosessin osalta. Todentajan tulisi sisällyttää lausuntoonsa tiedot tarkastuksen päivämäärästä, kuvauksen tarkastuksen vaiheista ja kestosta, tarkastetuista paikoista ja tarkastusmenetelmästä.

Pykälän *4 kohdan* mukaan lausunnossa olisi tarkastustulosten osalta sisällytettävä julkaisupaikka- ja päivä, arvio toimen vaatimustenmukaisuudesta sekä luettelo havaituista poikkeamista. Lausunnon antamiseksi todentajan tulisi arvioida, täyttääkö jakelijan päästövähennystoimi jakeluvelvoitelaisissa säädetty edellytykset. Todentajan olisi lausunnossaan kerrottava, miten hän on tullut johtopäätöksiinsä asiassa.

13 §. Paikan päällä todennus. Pykälän *1 momentin* mukaan jakeluvelvoitelain 5 f §:ssä tarkoituksen todentajan lausunnon antamiseksi todennus olisi suoritettava paikan päällä hillintätoimen sijaintikohteessa, paitsi jos katsotaan, että aineistotarkastuksilla voitaisiin saavuttaa sama varmuustaso kuin päällä tehtävillä todennuksilla. Aineistotarkastus voitaisiin suorittaa ainoastaan Energiaviraston suostumuksella. Lähtökohtaisesti hillintätoimen toteuttamisen jälkeen suoritettava todennus olisi aina suoritettava paikan päällä, jotta hillintätulosten syntyminen voitaisiin aidosti todentaa.

Paikan päällä todennusta ei edellyttäisi jakeluvelvoitelain 5 e §:ssä tarkoitetun lausunnon antamiseksi. Hillintätoimen hyväksymisvaiheessa ei olisi tarpeen edellyttää fyysistä käyntiä paikan päällä, sillä kohdealueelta olisi mahdollista hankkia mittausdataa tai tehdä virtuaalisia käyntejä alueella, millä voitaisiin luotettavasti varmistaa toimen lähtötilanne. Hillintätoimen sijaintikohteelta tulisi kuitenkin aina olla riittävät ominaispiirteet tiedossa. Vaikka paikan päällä todennusta ei edellyttäisi 5 e §:n tarkoitetun lausunnon antamiseksi, todentaja voisi aina käydä sijaintikohteessa, jos muita keinoja luotettavan aineiston saamiseksi ei ole käytettävissä.

Pykälän 2 *momentti* sisältäisi poikkeuksen paikan päällä tapahtuvasta todennuksesta. Jos hillintätoimi suoritettaisiin useissa sijaintikohteissa, paikan päällä tehtävä todennus voitaisiin suorittaa 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Asetuksen 14 §:ssä säädettäisiin ryhmätodennuksessa. Tarkoituksena olisi, että todentajan ei tarvitsisi käydä jokaisessa sijainnissa hillintätulosten todentamiseksi vaan todentaja voisi riskiarvioinnin perusteella ryhmätodennuksen periaatteita noudattaen tarkastaa osan kohteista. Tämä lisäisi todennuksen kustannustehokkuutta.

14 §. Ryhmätodennus. Pykälä perustuisi jakeluvelvoitelain 5 i §:n 5 momentin valtuutusäännökseen. Energiavirasto voisi perustellusta syystä päättää, että todentaja voi suorittaa ryhmätodennuksia. Joidenkin päästövähennystoimien osalta olisi tarkoituksenmukaista mahdollistaa ryhmätodennus, jolloin vain osa hillintätoimeen kuuluvista kohteista tarkastettaisiin todentajan toimesta. Ryhmätodennus lisää joustomekanismin kustannustehokkuutta ja pienentää hallinnollista taakkaa.

Pykälän 2 *momentin* mukaan ryhmätodennus voitaisiin suorittaa kaikkien toimen sijainneista poimitun otoksen perusteella. Otoksen tulisi olla neliöjuurta vastaava määrä toimen sijainneista. Neliöjuurisääntöä sovelletaan myös uusiutuvien polttoaineiden todennuksessa, minkä vuoksi myös joustomekanismissa olisi tarpeen edellyttää samansuuruista otantaa. Otoksen tulisi edustaa koko ryhmää, ja se olisi määritettävä käyttämällä riskin ja satunnaisvalinnan yhdistelmää. Määrää olisi korotettava, jos todentaja ammatillisen harkinnan tuloksena katsoo, että hillintätoimen riskitaso on korkea. Myös määrällisesti pienemmät otokset voitaisiin sallia, mikäli todentaja esittäisi riittävät perustelut neliöjuuriotannasta poikkeamiselle. Lähtökohtana tarkastuksen lukumäärässä olisi kuitenkin ensisijaisesti neliöjuuriotanta.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin tilanteesta, jossa ryhmätodennus olisi tapauskohtaisesti keskeytettävä. Otokseen kuuluvien sijaintien enemmistössä havaittu poikkeavuus johtaisi tapauskohtaisesti koko ryhmätodennuksen keskeyttämiseen.

Pykälän 2 *momentissa* huomioitaisiin tilanteet, jossa hillintätoimi toteutettaisiin useissa sijaintikohteissa. Joidenkin 1 §:ssä mainittujen hillintätoimien luonteeseen kuuluu, että hillintätoimi toteutettaisiin useissa eri kohteissa riittävien hillintätulosten aikaansaamiseksi. Paikan päällä todennus voisi olla hallinnollisesti erittäin raskas vaatimus, mikäli toimeen lukeutuisi useita sijainteja, joissa kaikissa tulisi käydä paikan päällä hillintätulosten todentamiseksi. Hillintätoimissa, johon sisältyy useita sijaintikohteita, paikan päällä todennus voitaisiin suorittaa 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Pykälän 3 *momentin* mukaan aineistotarkastus voitaisiin suorittaa ainoastaan Energiaviraston suostumuksella. Suostumuksen saamiseksi todentajan olisi toimitettava Energiavirastolle kirjallinen pyyntö aineistotarkastuksen suorittamisesta ja perusteltava aineistotarkastuksen soveltuvuutta kyseiseen todennustehtävään.

15 §. *Aineiston säilyttämisvelvollisuus.* Todentaja olisi velvollinen säilyttämään kaiken joustomekanismin todentamiseen liittyvän aineiston kymmenen vuoden ajan jakeluelvoitelain 5 e tai 5 f §:ssä tarkoitetun lausunnon antamisesta. Aineiston säilyttämisvelvollisuus liittyy ennen kaikkea todentajan selvitysvelvollisuuteen ja ehdotettu pykälä perustuisi jakeluelvoitelain 5 i §:n 5 momentin valtuutussäännökseen. Aineiston säilyttämisvelvollisuus perustuu tarpeeseen varmistaa, että todentamistoiminta voidaan jälkikäteen arvioida ja että todentajat voivat tarvittaessa jälkiteen osoittaa antamisensa lausuntojen perusteet.

16 §. *Voimaantulo.* Esitetään, että asetuksen 16 §:ssä säädettäisiin voimaantulosta. Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2025.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 30.6.2025.